

Jak se žije ve světě ticha, aneb rozhovor první -

Napsal/a: Žirafka

Datum zveřejnění: : 11. 01. 2009 v 8:07

Člověk mění a život mění. Takže v dnešním díle seriálu si nebudeme povídat o technice, která slouží ke kompenzaci sluchového postižení, ale přímo s jedním člověkem.

K prvnímu rozhovoru jsem pozvala pana Ladislava Kratochvíla. Patří do početné skupiny neslyšících lidí a ještě do podskupiny lidí ohluchlých. A aby toho nebylo málo, ještě do další podskupiny lidí s implantátem.

Jsi uživatel ABI (kmenového implantátu). V kolika letech jsi ho dostal? A jak jsi s ním spokojený?

ABI jsem dostal ve 40ti letech v roce 2003. Nedá se říct, že jsem uživatel, protože nenosím řečový procesor a nepoužívám jej. Před časem jsem začal mít potíže s rovnováhou a pak mi lékaři zjistili nádory na obou sluchových nervech (neurinom akustiku). Po jejich odstranění jsem přestal úplně slyšet. Operace, při níž mi byl voperován implantát, se povedla, ale mozek si s implantátem nerozumí a lékaři se konzultují v zahraničí (v ČR je nás s ABI prý jen 7) co dál.

Nefunguje, to je mrzuté. Takže jsi vlastně jeden z mála opravdu neslyšících lidí. Používáš znakový jazyk?

Znakový jazyk nepoužívám.

A proč ne?

Znakový jazyk je super, bezva, praktický, nicméně pro mě je to naprosto cizí jazyk. Jako bych měl najednou se ztrátou sluchu komunikovat třeba čínsky. Odpovím tedy otázkou: „Proč ano, když komunikuji česky?“

Já si myslím, že by ti mohla pomoci znakovaná čeština. Je to stejná čeština, jako ta co umíš, jen je vidět. Nechtěl bys to někdy přeci jenom zkusit?

Napsaná písmena jsou například také vidět. Netuším k čemu by mi to bylo, s kým bych si tak povídal (Na poště? V obchodě? Ve vlaku? Na úřadě? Se známými?). Za 5 let co neslyším jsem nepoznal jediného člověka, který by tak komunikoval.

Dobře, další možností komunikace neslyšícího člověka je odezírání. Odezírání je užitečná věc. Jak ti to jde? A chodíš na logopedii trénovat hlas?

Ono hlavně ohluchlému nic jiného nezbude, než se snažit něco odezřít od ostatních. Přeci se po ohluchnutí neprobudí a neumí najednou odezírat. Ono se ohluchne a všichni okolo otevírají pusy a něco říkají. Občas to dělám dcerám, aby věděly jaké to je. Mluvím na ně bez hlasu 😊

Na logopedii chodím už pátým rokem. Poprvé jsem tam šel skutečně kvůli mluvení. Jelikož na mě lidi často dělali „pšt“, (protože jsem asi dost řval - a asi stále - ale zvykli si). Ale nikdy jsme s logopedkou mluvení netrénovali, mluvím normálně a i když mám ochrnuté lícní nervy, artikuluji dobře. Učíme se tedy odezírání a za tu dobu jsem prostřídal asi 4 kolegyně. V současné době mi ale nejvíc vyhovuje, když se normálně bavíme, takže si vaříme kafe, ona má jakousi pauzu, já si pokecám a potrénuji a snažíme se zpracovat metodiku na kurzy odezírání.

Stýkáš se s jinými uživateli KI/ABI?

Znám ze asi s 15ti lidmi s KI a občas si píšu s jednou uživatelkou ABI z Brna.

Jak se ti líbí tvrzení „Všichni neslyšící znakují a umí špatně česky“?

Je to nesmysl. Osobně znám plno lidí, kteří neslyší, češtinu ovládají excelentně a znakový jazyk ani neumí. Podle mě je v současné době jakási móda zavrňovat češtinu a tvrdit že jediným správným jazykem pro lidi co neslyší je jazyk znakový. Je to strašně krátkozraké. Možná je to něco líbivého pro neslyšící studenty, ale s ukončením školy nastává tvrdá životní realita. Nikdo jim nebude celou dobu v práci „stát za zadkem“ a tlumočit. Je to jakoby Vietnamci v České republice zavrňovali češtinu. Však ať doma komunikují vietnamsky – svým jazykem. Ale když budou prodávat v tržnici či si vyřizovat něco na úřadě, použijí úřední jazyk země. A malé vietnamské děti tu chodí do školy a oba jazyky (vietnamštinu a češtinu) ovládají perfektně. Zrovna tak by se měly vést děti neslyšící. Doma a mezi sebou ať používají znakový jazyk, ale při dejme tomu podepisování smlouvy, aby neslyšící dobře porozuměli českému textu.

A to „všichni znakují“ je jako tvrdit, že všichni prodavači v tržnici komunikují vietnamsky.

Tak to máš pravdu. Jaký máš názor na „Manifest proti KI“?

Manifest je plný nesmyslů, mýtů a slovíčkaření. Jako jakousi reakci na něj jsem vytvořil na svém webu www.kochlear.cz rubriku „mýty“, kde se k tomu vyjadřují především sami uživatelé KI, nebo rodiče implantovaných dětí. Napsat sem jen třetinu toho co tam je, by značně „nafouklo“ tento rozhovor k jednotlivým mýtům je tam už asi 140 reakcí (Více přímo na stránkách Kochlear.cz).

Podle mě je onen manifest jakousi obranou znakujících, protože implantované děti většinou vystudují normální školy, dělají normální práci a mají často více přátel mezi slyšícími než mezi neslyšícími. A tím je vlastně „o ovečku méně“.

Ale nemyslím si, že je to zcela práce neslyšících, ale spíše to bude práce těch, kteří tvrdě vytváří závislost neslyšících na služby, které jim oni poskytují a také jimi manipulují v podstatě jak se jim zachce (právě na základě špatné znalosti českého jazyka).

Máš více přátel slyšících a nebo neslyšících?

Nevím jak na tohle odpovědět. Přátel má člověk za celý život třeba jen pět. Ostatní jsou kamarádi, známí... Kamarády/dky tak půl slyšících, půl neslyšících, známých mraky, hlavně slyšících.

A co rodina? Jak to vzala? A jak si povídáte?

Při náhlém ohluchnutí ve středním věku je komunikace velmi bídá. Člověk najednou nikomu nerozumí, rozumí pouze psanému. Když se po několika letech naučí alespoň částečně odezírat, tak to na povídání si s někým moc není, spíše jen na běžné věci (nákup, pošta – vyzvednutí dopisu/důchodu/atd.) Ani možná po deseti letech to na pokec nebude. Navíc u odezírání hrají velkou roli odezírací podmínky a také to, že je důležité znát téma hovoru, protože nikdy není odezírání 100% a hodně se musí domýšlet. Dost pomáhá například prstová abeceda, kdy často stačí ukázat prvních pár písmen v prvním slově věty a „uhodne“ se celá věta. Výhodou je, že prstovou abecedu umí hodně lidí například ze školy, kdy jsme si tak napovídali. A i když ji neumí, udělat z prstů písmenko není problém (kromě asi šesti).

Nějaké jednoduché věci se dají odezřít docela brzy. Například: „Chceš kafe?“ jsem uměl snad za týden. Ale složité a s vykřičníkem na konci se asi nenaučím nikdy. „Uklid si to!“ mi říká ženuška každou chvíli a ještě nikdy jsem to neodezřel. Ale zrovna na tohle už máme jakousi pantomimu, kdy na „to neuklizené“ (podle ní) ukáže a tváří se něco mezi kousnutím do citronu a flekem od červeného vína na koberci, takže se v mnoha případech obejdeme bez odezírání či psaní (holt jsme

sehraní).

S ostatními v domácnosti se tedy dá leccos a po nějakém tom pátku se dá docela porozumět, ale neznámým lidem (mám tím na mysli neznámým pro odezírání které znám dlouho, ale vidím je několikrát do roka – třeba rodiče) rovnou často říkám, že neumím odezřít ani polovinu jejich sdělení a poprosím je o napsání. Málokdy jsem byl odmítnut. Bylo to myslím v případech, kdy protistrana potřebovala na psaní brýle (které u sebe neměla, nebo nechtěla vyndávat), či kvůli studu za svůj rukopis – těžko říct.

Že si ohluchlí často připadají jako cizinci ve vlastní rodině je známá věc. Hlavně při návštěvách. Všichni se baví a ohluchlý je jako „páté kolo u vozu“. Jednou jsem na to udělal i vlákno u mě na fóru www.kochlear.cz s obrázky jak taková rodinná sešlost vypadá.

Stýkáš se s příbuznými a nebo se příbuzní a „kamarádi“ klasicky otočili zády?

Co se týče rodičů, tak když člověk ohluchne třeba ve čtyřiceti, naráz nerozumí ani vlastním rodičům, které navíc vidí třeba jen 8x do roka, protože bydlí daleko. A také už často nevidí (rodiče) tak dobře jako dřív a nemají u sebe brýle, které potřebují na čtení/psaní, takže komunikace s vlastními rodiči je opravdu prachbádná. Když přijedou (nebo my k nim), baví se většinou s manželkou. Totéž rodiče manželky, tam je to opravdu stejné. A kamarádi či známí, viz můj [článek](#), asi nemá cenu to znovu přepisovat.

Kdy ti nejvíce vadí, že neslyšíš? A kdy jsi rád, že neslyšíš? 😊

Největší výhody:

Žádný zvuk mě neprobudí a „vyhájám se“ až do úplného probuzení. Nevzbudí mě třeba rámus, který dělají pokrývači v 7 hodin v noci na střeše vedle na domě. Na druhou stranu ani žádný budík, když opravdu potřebuji kvůli něčemu vstát dřív. To jsem ale vyřešil tak, že si vše domlouvám až na odpoledne, aby byla jistota, že jsem vzhůru.

Každý se mnou jedná hezky pomalu a v klidu, jelikož čím víc je rychlejší (a to asi souvisí s tím rozčilením), tak mu méně rozumím. To je fakt úžasné. Kdo někdy zažil to jednání v rozčilenost, tak ví, o čem mluvím. Navíc, když je někdo rozčilen, tak než to napíše, většinou ho to přejde, nebo ani nenapíše vše, jelikož by se toho muselo psát moc.

Velmi často odpadají takové ty zdvořilostní, nic neříkající fráze, které se používají v mluveném rozhovoru, jelikož v písemném je to práce navíc.

Neotravují mě ty útoky reklam a nechává mě chladným třeba to, když je u nás pouť, načež u každé atrakce je puštěna na plný výkon aparatury nejméně tak 200W písnička (Dá se tomu tak vůbec říkat?). Jsem tedy ušetřen rozhodování se, jestli mám jít na prodloužené jízdy na autodromu, či na vyhlídkové lety na létajících labutích 😊.

Největší nevýhody:

Nikomu nerozumím, odezírat neumím, nic mne nevzbudí.

Když k nám např. přijde návštěva, musím se spokojit s tím, co mi kdo napíše. Trochu rozumím manželce a dcerám, jelikož je denně vidím a něco málo od nich odezřu.

Velmi často vůbec nevím oč jde, přitom by stačilo jedno slůvko a člověk je částečně v obraze.

Také informace, zprávy v televizi, či rozhlas jsou mi nepřístupné, pokud nemají skryté titulky a to je pokud vím jen na ČT1, kdy prý stejně v titulcích píší něco jiného, než říkají 🤔.

Všechny (pokud je to možné) informace, které jsem dříve vnímal sluchem, vnímám zrakem a často jsem z toho dost unavený. Také například u televize člověk musí bedlivě sledovat skryté titulky a nemůže u toho dejme tomu večeret. Buď se musí dávat pozor na titulky, nebo na jídlo. Zkrátka takové to „multivnímání“, kdy člověk něco poslouchá a zároveň si např. čte noviny.

Když jeden neslyší, musí být stále ve střehu. Taková ta různá nebezpečí, jako je jedoucí dopravní prostředek, jsou víceméně samozřejmá. Ty „drobné věci“ si slyšící ani neuvědomuje. Například vypadnutí něčeho z kapsy, co je slyšet při pádu. Není to tak dlouho, co mi při vyndávání něčeho vypadly i klíče. Samozřejmě jsem to vůbec nevěděl a nebýt paní, co je sebrala, dohonila mě a podala, přišel bych na to, že je nemám až když bych si chtěl o kilometr dál otevřít. Z toho důvodu mám rád oblečení (bundy atd.) s hodně kapsami (nejlépe zavíracími třeba na zip), kdy si mohu dát věci buď samostatně, nebo podle toho, jak a kdy je vyndávám. Jedna kapsa klíče druhá něco na psaní, třetí kapesník a mobil.

Nebo jsem už také vytrousil stylus (ovládací pero) od PDA (kapesní počítač). Někde mi vypadlo, neslyšel jsem to a nové stálo 300 Kč.

A pozdravení známého na ulici. Většinou koukám, aby mě nic nepřejelo, nespadlo na mě, nepřerazil se atd. a nekoukám moc po lidech, které potkávám. Když pak někdo řekne: „ahoj“, ani o to nevím a jsem za nevychovance.

Vím, že jsi hudebník. Ačkoli vlastně jsi byl hudebník. Nechybí ti to někdy? Zavřít oči a poslouchat hudbu?

Před ohluchnutím jsem slyšel docela dobře. 20 let jsem hrál v různých kapelách a při zaměstnání jsem si dokonce vystudoval lidovou konzervatoř obor kompozice.

Od doby, kdy neslyším je mi však veškerá hudba zcela lhostejná. Jednou jsem žertoval, že hudba je jakýsi balzám pro slyšící kvůli „zvukovému smogu“, co musí celý den poslouchat. Když člověk onen „zvukový smog“ neslyší, nepotřebuje balzám. Opravdu po hudbě vůbec netoužím. Po hudbě však podle mě často touží neslyšící, kteří ji vlastně nikdy pořádně neslyšeli (neslyší od narození, nebo od útlého věku). Ti, kdož ji nemohou slyšet ani s hodně výkonnými sluchadly musí mít pocit, že jsou ochuzeni o něco úžasného.

Bylo to žertování, ale možná na tom opravdu něco bude. Dalo by se to možná trochu přirovnat k tomu, že když bude někdo celý den na ulici plné smogu od aut, rád se nadýchá z kyslíkového přístroje (v Tokiu je mají snad dokonce na ulicích – ty přístroje) (slyšící a hudba). Kdo bude celý den v lese, nepotřebuje kyslíkový přístroj (já nebo jiní neslyšící a hudba). Kdo v životě nedýchal z kyslíkového přístroje (ač je od narození v lese), bude po dýchání kyslíku toužit. A o to víc, když mu budou všichni okolo říkat, jak je to úžasné (neslyšící od narození).

Neslyšící děti mi občas říkají, že je po celém dni koukání na hovory a na vůbec všechno bolí oči a jsou unavené. Cítíš to také tak a nebo jsi našel způsob, jak nechat oči odpočinout?

Ano je to pro oči velmi únavné, protože nejvíc nahrazují sluch. Člověk musí stále něco odezírat, číst atd. Například i film si člověk musí doslova „přečíst“ (titulky). Navíc jak musí být jeden neustále ve střehu (aby ho něco nepřejelo/nepraštilo/atd.) to všechno dohromady unavuje mnohem rychleji, než když se slyší. Co se týče odezírání, za celý den je člověk kolikrát naodezíraný (ohluchlému nic jiného nezbyvá), že mu jde hlava kolem.

Cítíš se na tomto světě spokojený? Měnil bys něco?

V minulém světě jsem měl strašně rád zadní mamutovinu a je to docela dlouho, co jsem ji neopékal v jeskyni. V příštím světě naprogramuji centrálnímu počítači planety, aby vydal příkaz roztavit všechny kovové zbraně, nebo jejich kovové součásti (od mečů po rakety). 😊

Chceš čtenářům Žirafovin něco vzkázat?

Mějte se báječně v roce 2009 (v dalších samozřejmě též) a tady je má [PFka](#).

Děkuji za rozhovor i za přání a přeji do dalšího života jen dobré. Jak říkala jedna má oblíbená filmová postava „Žij dlouho a blaze“ 😊